

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه پژوهشی برای دریافت درجه

دکترای حرفه ای در رشته پزشکی

عنوان:

بررسی ارتباط هوش معنوی و رضایت از زندگی با سلامت روان در

پرستاران مراکز آموزشی و درمانی شهر اردبیل در سال ۱۳۹۸

اساتید راهنما:

دکتر بهنام مولایی

دکتر پرویز مولوی

اساتید مشاور:

دکتر آنتینا آذرکلاه

دکتر مهریار ندرمحمدی

نگارش:

آیسان سادات شاری

زمستان ۱۳۹۸

شماره پایان نامه

۰۷۷۶

سپاس خدای را که در تمامی لحظات سخت زندگی که هیچ کس و هیچ چیز، یاری رسان نبود؛ صدایم را شنید و یاریم نمود.

خداوندی که خوشبختی و موفقیت را بیش از آنچه لایقش بودم به من ارزانی داشت.

تقدیم به پدر و مادر عزیزم که در طول زندگی و تحصیل همواره پشتیبانم بودند.

تقدیم به اساتید گرانقدرم، جناب آقایان دکتر بهنام مولایی، دکتر پرویز مولوی و دکتر مهریار ندر محمدی و سرکار خانم آئینا آذرکلاه؛ که بی مدد بی دریغ ایشان رساله‌ی حاضر به سرانجام نمی‌رسید.

و در نهایت

تقديم به همه‌ی بیمارانی که طب را بر بالین آن‌ها و برای آنها آموختم...

فهرست مطالب

فصل اول: بیان مسئله ۱

۱-۱- بیان مسئله ۲

۱-۲- اهداف مطالعه ۵

۱-۲-۱- هدف کلی ۵

۱-۲-۲- اهداف اختصاصی ۵

۱-۲-۳- اهداف کاربردی ۶

۱-۳- فرضیات مطالعه ۶

۱-۴- تعریف واژه‌ها ۷

فصل دوم: بررسی متون ۹

۲-۱- مبانی نظری ۱۰

۲-۱-۱- سلامت روان ۱۰

۲-۱-۲- سلامت روان پرستاران ۱۴

۲-۱-۳- هوش و تعاریف مختلف آن ۱۵

۲-۱-۴- هوش معنوی ۱۸

۲-۱-۵- رضایت از زندگی ۲۱

۲-۲- بررسی متون ۲۳

فصل سوم: شیوه اجرای تحقیق ۲۸

۳-۱- نوع مطالعه ۲۹

۲۹	۳-۲- جامعه آماری
۲۹	۳-۳- معیاری های ورود
۲۹	۳-۴- معیارهای خروج
۳۰	۳-۵- روش نمونه گیری
۳۱	۳-۶- ابزار مطالعه
۳۷	۳-۷- روش تجزیه و تحلیل آماری
۳۷	۳-۸- ملاحظات اخلاقی
۳۸	۳-۹- متغیرهای مطالعه

فصل چهارم: نتایج ۳۹

۴۰	۴-۱- نتایج
۴۰	۴-۱-۱- اطلاعات دموگرافیک
۴۱	۴-۱-۲- هوش معنوی پرستاران به تفکیک جنسیت
۴۵	۴-۱-۳- هوش معنوی پرستاران به تفکیک بخش محل خدمت
۴۶	۴-۱-۴- ارتباط هوش معنوی پرستاران و سن
۴۶	۴-۱-۵- ارتباط هوش معنوی پرستاران و وضعیت تأهل
۴۱	۴-۱-۶- سلامت روان پرستاران به تفکیک جنسیت
۴۲	۴-۱-۷- سلامت روان پرستاران به تفکیک بخش محل خدمت
۴۲	۴-۱-۸- سلامت روان پرستاران و سن
۴۳	۴-۱-۹- ارتباط سلامت روان پرستاران و وضعیت تأهل
۴۷	۴-۱-۱۰- رضایت از زندگی پرستاران به تفکیک جنسیت
۴۷	۴-۱-۱۱- رضایت از زندگی پرستاران به تفکیک بخش محل خدمت
۴۷	۴-۱-۱۲- ارتباط رضایت از زندگی پرستاران و سن
۴۸	۴-۱-۱۳- ارتباط رضایت از زندگی پرستاران و وضعیت تأهل
۴۹	۴-۱-۱۴- ارتباط هوش معنوی پرستاران با سلامت روان

۱۵-۱-۴-ارتباط رضایت از زندگی و سلامت روان..... ۵۰

۱۶-۱-۴-ارتباط هوش معنوی پرستاران با رضایت از زندگی..... ۵۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری ۵۳

۱-۵-بحث ۵۴

۲-۵-نتیجه گیری..... ۶۲

۳-۵-محدودیت های مطالعه ۶۳

۴-۵-پیشنهادات ۶۴

منابع ۶۶

پیوست ها ۷۱

فهرست جداول

- جدول ۴-۱-۱ شاخص‌های دموگرافیک پرستاران..... ۴۰
- جدول ۴-۱-۲ امتیاز سلامت روان پرستاران به تفکیک جنسیت..... ۴۱
- جدول ۴-۱-۳ امتیاز سلامت روان پرستاران به تفکیک بخش محل خدمت..... ۴۲
- جدول ۴-۱-۵-۱ امتیاز سلامت روان در پرستاران به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۳
- جدول ۴-۱-۵-۲ مقایسه‌ی دو به دوی مقادیر شاخص‌ها به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۴
- جدول ۴-۱-۶ امتیاز هوش معنوی و خرده مقیاس‌های آن به تفکیک جنسیت..... ۴۴
- جدول ۴-۱-۷-۱ هوش معنوی و خرده مقیاس‌های آن به تفکیک بخش محل خدمت..... ۴۵
- جدول ۴-۱-۷-۲ مقایسه‌ی دو به دوی مقادیر شاخص‌ها به تفکیک بخش محل خدمت..... ۴۵
- جدول ۴-۱-۹-۱ امتیاز هوش معنوی و خرده مقیاس‌های آن به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۶
- جدول ۴-۱-۹-۲ مقایسه‌ی دو به دوی مقادیر شاخص‌های هوش معنوی به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۷
- جدول ۴-۱-۱۰ امتیاز رضایت از زندگی پرستاران به تفکیک جنسیت..... ۴۷
- جدول ۴-۱-۱۱ امتیاز رضایت از زندگی پرستاران به تفکیک بخش محل خدمت..... ۴۷
- جدول ۴-۱-۱۳-۱ امتیاز رضایت از زندگی در پرستاران به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۸
- جدول ۴-۱-۱۳-۲ مقایسه‌ی دو به دوی مقادیر شاخص‌های رضایت از زندگی به تفکیک وضعیت تأهل..... ۴۸
- جدول ۴-۱-۱۴ مدل رگرسیون چندگانه ارتباط خرده مقیاس‌های هوش معنوی و سلامت روان..... ۴۹
- جدول ۴-۱-۱۵ مدل رگرسیون چندگانه ارتباط خرده ماده‌های مربوط به رضایت از زندگی و سلامت روان..... ۵۰
- جدول ۴-۱-۱۶ مدل رگرسیون چندگانه در تعیین اثر خرده مقیاس‌های هوش معنوی بر رضایت از زندگی..... ۵۱
- جدول ۴-۱-۱۷ مدل رگرسیون چندگانه در تعیین اثر خرده هوش معنوی و رضایت از زندگی بر سلامت روان ۵۲

فهرست اختصارات

APA=American psychiatry Association

CCU= Coronary Care Unit

ICU= Intensive Care Unit

NICU= Newborn Intensive Care Unit

PICU= Pediatric Intensive Care Unit

SCL-25= Symptom Check List 25

SISRI= The Spiritual Intelligence Self Report Inventory

SPSS= Statistical Package for the Social Sciences

SWLS= Satisfaction With Life Scale

بررسی ارتباط هوش معنوی و رضایت از زندگی با سلامت روان در پرستاران مراکز آموزشی درمانی شهر اردبیل در سال ۱۳۹۸

چکیده

سابقه و هدف: سلامت روان از شاخص‌های مهم در زندگی افراد می‌باشد و تأثیری قابل توجه بر کارایی فرد و به‌کامی‌های وی در زندگی دارد. این شاخص به‌طور کلی تحت تأثیر عوامل متعددی می‌باشد. هوش معنوی که مفهومی تازه تعریف شده است، از شاخص‌های تأثیرگذار بر سلامت روان است. رضایت از زندگی نیز می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سلامت روان داشته باشد. در این مطالعه به بررسی عوامل مختلف نظیر هوش معنوی و رضایت از زندگی بر امتیاز سلامت روان پرستاران به‌عنوان گروهی که تحت تأثیر استرس‌ورهای متعدد شخصی و کاری قرار دارند، پرداخته شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه‌ی حاضر از نوع مطالعات توصیفی تحلیلی و مقطعی بود. در این مطالعه ۳۵۱ پرستار به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای وارد مطالعه شدند. اطلاعات دموگرافیک و داده‌های مربوط به سه پرسشنامه سلامت روان SCL-25، رضایت از زندگی SWLS و هوش معنوی کینگ جمع‌آوری و تحت تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS v22 قرار گرفت.

نتایج: بیش از ۹۰٪ شرکت‌کنندگان مطالعه‌ی حاضر را زنان تشکیل می‌دادند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۲/۷±۷/۳۶ سال بود. یک رابطه‌ی همبستگی با قدرت متوسط بین امتیاز هوش معنوی پرستاران و سلامت روان آن‌ها یافت شد ($p < 0/001$, $r = -0/377$). همچنین یک رابطه‌ی همبستگی با قدرت متوسط بین رضایت از زندگی پرستاران و امتیاز سلامت روان آن‌ها وجود داشت ($p < 0/001$, $r = -0/302$). همچنین آگاهی متعالی از خرده مقیاس‌های هوش معنوی، بیشترین تأثیر را در پیش‌گویی سلامت روان پرستاران داشت.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که هوش معنوی و رضایت از زندگی تأثیر معناداری بر سلامت روان پرستاران دارند. همچنین فوت همسر و جدا شدن از همسر نیز از فاکتورهای تأثیرگذار بر سلامت روان پرستاران بود. با این حال سلامت روان پرستاران تحت تأثیر سن، جنس و محل خدمت آن‌ها نبود. با در نظر گرفتن تأثیرات هم‌زمان هوش معنوی و رضایت از زندگی بر سلامت روان پرستاران، می‌توان نتیجه گرفت هوش معنوی متغیر اصلی تأثیرگذار بر سلامت روان است و رضایت از زندگی تأثیر مستقل بر سلامت روان نداشته است. در نتیجه با توجه به این نکات پیشنهاد می‌شود که برای ارتقا سلامت روان پرستاران واریه خدمات بهداشتی درمانی مطلوب‌تر، مدیران پرستاری تدابیر و اقدامات لازم را در زمینه ارتقا هوش معنوی بکار گیرند.

کلمات کلیدی: سلامت روان، هوش معنوی، رضایت از زندگی، پرستار